

دیدگاه

موضوع: تکمیل طرح های نیمه تمام صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد، با چه معیاری؟

شماره: ۸۰۴

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۵/۲۳

تهیه و تنظیم: الهام اسمعیلی پور ماسوله - الهام پیروز

توضیح اجمالی:

در راستای اجرای مصوبه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ۵۴۰۰ طرح نیمه تمام صنعتی و معدنی با حجم سرمایه گذاری ۲۲ هزار میلیارد تومان و اشتغال ۷۶ هزار نفر در سال ۱۳۹۵ به بهره برداری رسید. با توجه به نامگذاری سال ۱۳۹۶ به «اقتصاد مقاومتی؛ تولید- اشتغال» تکمیل ۵۰۰ طرح نیمه تمام بالای ۶۰ درصد پیشرفت فیزیکی در برنامه سال ۱۳۹۶ وزارت صنعت، معدن و تجارت پیش بینی شده است. براساس برآوردهای صورت گرفته، عملیاتی شدن این برنامه نیازمند ۱۰ هزار میلیارد تومان منابع مالی است. در این ارتباط سوال کلیدی آن است که معیار و مبنای انتخاب ۵۰۰ طرح (از بین تعداد زیادی طرح های نیمه تمام) کدام است؟

نکات کلیدی:

به دلیل تعدد طرح های صنعتی نیمه تمام و کمبود منابع مالی پیشنهاد می شود سبد بهینه پروژه ها براساس اولویت های زیر تعیین شوند:

الف- صادرات گرایی: رشد آرام تر تقاضای نهایی کشور (متوسط رشد سالانه ۲۰,۷ درصد) در قیاس با رشد ارزش افزوده (متوسط رشد سالانه ۲۱,۶ درصد) طی دوره ۹۳-۱۳۸۵ و عدم استفاده از تمام ظرفیت های موجود تولید در برخی بنگاه ها پس از وقوع پدیده رکود تورمی در کشور، ضرورت افزایش تقاضا از طریق توسعه بازارهای خارجی همزمان با افزایش تولید و عرضه ناشی از تکمیل طرح های نیمه تمام صنعتی را دوجندان کرده است. حدود ۸۷ درصد صادرات صنعتی طی دوره ۹۳-۱۳۸۳ مربوط به صنایع محصولات شیمیایی، فلزات اساسی، تولید فرآورده های نفتی و مواد غذایی و آشامیدنی بوده است. به دلیل شناخته شده بودن محصولات این صنایع در بازارهای بین المللی، پیوندهای رو به جلوی بالا در صنایع فلزات اساسی، فرآورده های نفتی و محصولات شیمیایی با صنایع پایین دستی و نقش تحرک زایی تولیدات این صنایع بر تولید صنایع پایین دست، پیشنهاد می شود تکمیل طرح های نیمه تمام مربوط به این صنایع با رویکرد تکمیل زنجیره ارزش در اولویت قرار گیرد.

ب- اشتغال: تاکید اسناد بالادستی بر ایجاد اشتغال و بالا بودن نرخ بیکاری کشور (۱۲,۴ درصد در سال ۱۳۹۵)، توجه به شاخص اشتغال را ضروری کرده است. به منظور تحقق این مهم و در راستای تکمیل طرح های نیمه تمام صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد، این شاخص از دو بُعد اشتغال زایی ناشی از صدور پروانه های بهره برداری و اشتغال بالفعل مورد بررسی قرار گرفته است.

■ اشتغال زایی: برای تعیین صناعی که دارای بیشترین اشتغال زایی هستند از چهار شاخص ۱- اشتغال ناشی از صدور هر پروانه بهره برداری؛ ۲- سهم صنعت در ایجاد اشتغال بر اساس اطلاعات موجود در پروانه های بهره برداری؛ ۳- متوسط سرمایه مورد نیاز برای ایجاد هر شغل (نسبت مجموع سرمایه گذاری ها به اشتغال پروانه های بهره برداری هر رشته فعالیت طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۵) و ۴- سهم صنعت از سرمایه گذاری های انجام شده در صنایع کارخانه ای استفاده شده است.

جدول (۱): صنایع اشتغال زا بر اساس پروانه های بهره برداری دوره ۹۵-۱۳۸۵

صنعت	متوسط اشتغال هر پروانه بهره برداری	سهم اشتغال از کل اشتغال زایی صنایع کارخانه	متوسط سرمایه ایجاد هر شغل	سهم سرمایه مورد نیاز از کل سرمایه گذاری صنایع کارخانه
تولید وسایل نقلیه موتوری	۵۶	۶,۴	۷۱۸,۹	۲,۸
ساخت ماشین آلات و تجهیزات	۲۲	۷,۳	۶۵۳	۳
تولید رادیو و تلویزیون و وسایل ارتباطی	۳۳	۰,۷	۵۲۸,۲	۰,۲۴
تولید پوشاک و عمل آوری پوست خز	۱۹	۱,۳	۲۲۳,۴	۰,۱۸
صنایع غذایی و آشامیدنی	۲۰	۱۶	۱۱۵۰	۱۱,۷

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

با لحاظ محدودیت منابع مالی و اهمیت اشتغال زایی، صنایع تولید وسایل نقلیه موتوری، ساخت ماشین آلات و تجهیزات، تولید رادیو، تلویزیون و وسایل ارتباطی، تولید پوشاک و عمل آوری پوست خز و صنایع مواد غذایی و آشامیدنی دارای بیشترین اشتغال زایی با کمترین نیاز به سرمایه بوده اند.

دیدگاه

▪ گفتنی است مطابق آخرین آمار کارگاه های صنعتی با ۱۰ نفر کارکن و بیشتر (مرکز آمار ایران) حدود ۵۰ درصد اشتغال صنعتی در فاصله سال های ۱۳۸۳ الی ۱۳۹۳، به ترتیب در صنایع مواد غذایی و آشامیدنی، محصولات کانی غیرفلزی، وسایل نقلیه موتوری و فلزات اساسی بوده است.

براساس توضیحات فوق و با لحاظ دو شاخص صادرات گرایی و اشتغال، پیشنهاد می شود تکمیل پروژه های نیمه تمام صنعتی صنایع غذایی و آشامیدنی، صنایع پایین دست فلزات اساسی و محصولات شیمیایی و نیز تولید وسایل نقلیه موتوری (به عنوان صنعت مصرف کننده محصولات پایین دست فلزات اساسی و پتروشیمی) در اولویت قرار گیرند.